

רב"ט ברזילי (איוזשטדט) עקיבא

172298

בן רחל ומשה

נולד ב- י"א באדר תרע"ד 9.3.1914

שרת בגדוד "גדעון" (13)

נפל ב- ח' באדר ב' תש"ח 19.3.1948

בקרב על הגלבוץ.

ברזלי (אייזנשטדט) עקיבא.

בן רחל ומשה, נולד ביום י"א באדר תרע"ד (9.3.1914) בעיירה נסבייז', פלך מינסק, רוסיה הלבנה. בהיותו בן חמש שנים נתייתם מאביו. הוא גדל במשפחה שומרת מסורת, משכילה ולאומית, נתחנך בבית-ספר עברי של "תרבות" ומגיל 13 ואילך היה פעיל בקן "השומר הצעיר" ונשא נפשו להגשמת הציונות בעבודה חקלאית בארץ. בשנת 1928, אחרי שסיים את בית-הספר בהצטיינות, קיבל רישיון-עלייה לארץ בעזרת אחיו שהיה כבר בארץ. עקיבא הגיע לארץ-ישראל בחודש ספטמבר 1929 ונתקבל לבית-הספר החקלאי מקווה ישראל. הוא הסתגל במהרה לעבודת הרפתנות ולשאר ענפי העבודה, אך בעיקר נמשך לכוורנות ובה מצא את ייעודו כחקלאי. במקווה ישראל הצטרף לתנועת "המחנות העולים", ואחר סיימו את חוק לימודיו יצא עם חבריו להכשרה בקיבוץ בהרצליה (שפיים). כחקלאי מבטן ומלידה השתתף בכל העבודות ובעיקר התמסר למכוורת הקטנה שהקים ופיתח בהצלחה. לזמן קצר יצא את הקיבוץ כדי לעזור למשפחה - אם ואחיות - לעלות ארצה. אחר-כך חזר והצטרף לקבוצת "החוגים" ויחד עימה עבר מעין חרוד ליישוב של קבע בבית השיטה. גם שם התמסר בעיקר לכוורנות. חיפש ומצא בנקיקי הגלבוע נחילים של דבורת-הבר, הגיע דרך רבייה משובחת עד למלכות גזעיות אמריקניות והגדיל את תפוקת הדבש משנה לשנה. עקיבא נדד עם כוורותיו לשטחי פריחה באזורים שונים בארץ, בין יהודיים ובין ערביים, וידע לעבור בשלום בכל המקומות. הוא שקד על גידול צמחייה מיוחדת בעלת פריחה אבקנית מרובה להזנת הדבורים ונעשה לאחד מטובי המומחים לכוורנות בארץ. עקיבא היה בין ראשוני הפלמ"ח ובמלחמת-העולם השנייה השתתף בפעולות בסוריה לעזרת הצבא הבריטי נגד אנשי צרפת של וישי, ואחר-כך שימש בתפקיד מ"כ בחי"ש המקומי והיה פעיל במשך שנים בענייני הביטחון בסביבה. עקיבא היה בעל אוהב לאישתו ואב מסור לשלושת ילדיו וכן לנערה יתומה משארית הפליטה, שהיה לה לאב, אך הבליג ויצא למלא את חובתו בשירות הביטחון, ובייחוד משהחלו התקפות הערבים על היישוב בחורף תש"ח.

באחת הפעולות נגד ערביי הגלבוע, שהטרידו את יישובי העמק המזרחי ביריותיהם, ביום ח' באדר ב' תש"ח (19.3.1948) בהיתקל מחלקת חי"ש שבה שירת בכוחות האויב, שעלו עליה במספר, מצד הכפר נוריס, נפגע עקיבא ונפל - במהרו לעזרת חבר פצוע. בין שבעת בני העמק שנפלו בקרב, היו שלושה מבית השיטה (הוא, אריה אלקינד ואברהם אופלטקה). עקיבא הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות בקיבוץ בית השיטה.

קיבוץ בית השיטה העלה את זכר שלושת חבריו שנפלו בקרב בחוברת מיוחדת.
'יהי זכרו ברוך'

מקום הולדתו, מינסק שבבלארוס

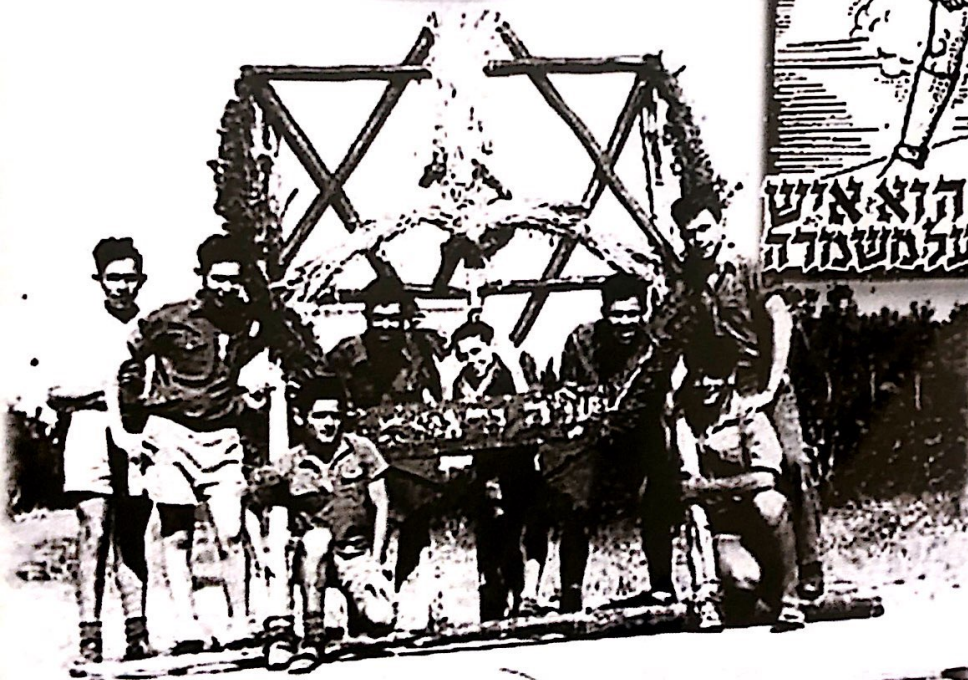
בית הספר 'תרבות' בו למד עקיבא

לפני שעלה ארצה

עקיבא היה חבר בתנועה

השומר הצעיר

העלייה לארץ-ישראל

בית הספר החקלאי

מקווה ישראל

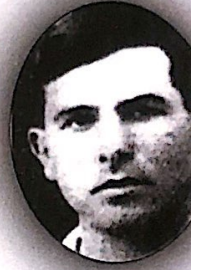
עקיבא עסק בכוורנות (דבוראות)

תנועת 'מחנות העולים'

בתום לימודיו וסיום הכשרתו עבר עקיבא לקיבוץ 'בית השיטה'

הקרב על הגלבוע

שנים רבות, מאז חדרו חלוצי ההתיישבות אל עמק יזרעאל ועשו אותו יישוב פורח ומשגשג, נח העמק בצל עבודת השלום והיצירה, ושקט לו מסביב, וכל השכנים השלימו עימו, כי גם להם בשלומם, וגם להם הנאה מהברכה אשר נתברך בה האזור בעבודת היהודים. ואף בעיתות סערה – 1929, 1936 ו- 1939 – למדו השכנים לכבד את הכוח והעמידה של בני העמק היהודים ולהעריך נכונה את חיי השלום איתם, עד אשר באה מלחמת הזדון של המדינות הערביות השכנות בהדרגת הבריטים והפכה את עמק השלום והעבודה שדה קרבות. לא בנקל ולא ברצון נצטרפו יישובי הערבים אשר במעלה הגלבוע למלחמה בשכניהם, רק בחוזק יד עלה בידי רבי הכנופיות ומחרחרי המלחמה לקוממם. בייחוד משהשתלטו בכפרים האלה אנשי הכנופיות וגייסות הפלישה. וסוף סוף הגיעה גם תור העמק לקום בנשק ביד נגד האויב המתקיף שהתבצר בכפרים שעל הגלבוע הצופים אל העמק ויישוביו. הכפרים: זרעין, מזר ונוריס הפכו מבצרים שאנשי כנופיות וצבא עיראקי ושימשו בסיס לתכונת התקפה על יישובי העמק, העמק כולו – דרוך ונכון להשיב מלחמה שערה. הוגברה עבודת הביצורים והשמירה בתוך היישובים ומחוצה להם. אורגנו קבוצות נעות למשמר הביטחון. כוחות צעירים רבים הוצאו מעבודתם במשק וגויסו לפעולה בסביבה. אור ליום ה' באדר א' תש"ח הוזעקה פלוגת החי"ש בעמק לעזרת טירת צבי, אשר הותקפה לראשונה ע"י כנופיה גדולה בת מאות ערבים המאורגנת בסדר צבאי ומזוינת בנשק אוטומטי רב ומרגמות.

בתבוסה הגדולה לפורעים, אשר השאירו בשדה הקרב עשרות חללים, חלק נכבד למגנים מבני העמק.

מהכפרים שעל הגלבוע החלו להטריד קשה את היישובים. יריות ניתחות על הכביש החוצה את העמק, על העובדים בשדה, על המחצבה, על קבוצת זרעים בייחוד מרבים לירות ממרומי הכפר זרעין. התחבורה בסכנה, היה הכרח לנוסעים לנסוע במשוריינים בקטע הכביש מגבע ועד מרחביה. נעשה ברור שעל העמק לרכז מתוכו כוחות ניידים חזקים יותר כדי לשמור על יישובי הגוש, כאשר אין לצפות לעזרה ממשית מכוחות ההגנה המרכזיים, העסוקים כולם בחזיתות העיקריות של מלחמת ההתגוננות. גם הוטל על היישובים לחלוק מהנשק המעט אשר איתם למערכת ההגנה הכללית של העמק, באין ציוד ראוי להשיב מלחמה עם החמרת המצב.

ביום החמישי, ז' באדר ב' הייתה התקפת יריות חזקה על המחצבה ועל קבוצת זרעים ואור ליום שישי, ח' באדר ב', יצאה מחלקת חי"ש, בת שלוש כיתות רובים וחוליית מרגמה אחת המקובצת מכל יישובי הסביבה, אל שלוחות הגלבוע, על מנת להציב מארב לכוחות התוקפים. בשעה 3:30 לפנות בוקר תפסה המחלקה עמדות על שלוחות הגלבוע שבין הכפר נוריס ובין המחצבה, במרחק 550 מטר מהכפר. אך יצאו שומרי המחצבה לבדוק את הסביבה – נפתחה עליהם אש מנוריס. כיתת בית השיטה שהייתה קרובה ביותר אל הכפר, השיבה אש ובחיפוי שלה נסוגו השומרים אל המחצבה. מיד הפנו הערבים, שעלו הרבה במספרם על המחלקה, את האש שלהם שהייתה חזקה ביותר, לעבר כיתת בית השיטה החלו לאגף אותה משני צדדים.

המשך...

דן צביק, בן תל יוסף, אשר קיבל פקודה להצבת במקלע בחולייתו נפגע בכדור מהמארב ונפל. בינתיים הגיעה תגבורת שעלתה מפרדסי עין חרוד ותפסה את הר יונתן. בקרב בין הערבים ובין התגבורת נפגע ירובעל לביא, בן עין חרוד, בהחליפו את מחסנית מקלעו. סמוך לכך, נפצע נחוש נישט, בן גבע, ובחוש עקיבא ברזילי לעזרתו, נפצע גם הוא. בגבור הסכנה לאיגוף הכיתה על ידי הערבים המרובים במספרם – ניתנה פקודה לכיתה לסגת. לא עברו רגעים מרובים וגם אריה אלקין נפצע במהרו אל חבריו הפצועים. שלשות הנפצעים הוציאו את נשמתם, כשהם ממלאים את אחוות הלוחמים. חיפוי מצד כיתת עין חרוד איפשר ל שארית הכיתה הנ"ל להיחלץ מן המיצר ולהוריד את הפצועים לקבוצת זרעים ובדרך הנסיגה נפל גם אברהם אופטלקה. חיים ליבין, נפצע קשה, אשר חש לעזרת חברו הפצוע, מת כעבור שלוש שעות. מכאן ואילך התגבר הקרב בין מחלקה אחת של אנשינו לבין תגבורת ערבית שזרמה מהכפרים פקורה וזרעין ומנתה כמה מאות אנשים. מטרת קרב זה - שהנחיל אבדות לערבים, הייתה - חילוץ גוויות חיילינו משדה המערכה. אך הקרב הופסק באמצע בגלל התערבות הצבא הבריטי. בינתיים נלקחו הגוויות של חמישה מההרוגים לג'נין, ובהתערבות הצבא הוחזרו לפנות ערב למקומותיהם: גבע, תל יוסף ובית השיטה. ירובעל לביא וחיים ליבין נקברו ביום שישי לפנות ערב ויתר החללים במוצאי שבת. הקרב נמשך מלפנות בוקר ועד שעה 10:00 לפני הצהריים.

היה זה יום חרדות, יום אבל ומספד לכל העמק, בנפול שבעת בניו, האמיצים והטהורים, במלחמת הגבורה שבעלה הגלבו - אחת מחזיתות כבוד של מלחמת ישראל על קוממיותו ועתידו.

ממרומי הגלבו עזר לאיים ולסכן את כל העמק היהודי ובקרבות הבאים עוד נדרשו קרבנות מצד כוחות ההגנה, עד שבימי י"ט ו- כ' באייר תש"ח נכבשו הכפרים: זרעין, נוריס ומזר לפני כוחות ההגנה וטוהרו כליל מהאויב.

בנינו, אשר דמם ריווה את אדמת הגלבו עקנו לעמק וליישוב כולו את החיים ואת הקוממיות, מהם יתד ופינה לישראל.

לחן העזרה

- 16.3.48 — כתת-סיור מחברי בית-קשת נפלה במארב שהונח לה בגבעת-השהבי, שליד ערבי-אזבחה. תגבורות מגדוד "ברק" חשות לעזרה.
- 19.3.48 — מחלקה מנפת "בנימין" (גלבע), שהניחה מארב למוזונים בקרבת נוריס, הותקפה עד בוקר ונסוגה לזרעים. למחלקה 7 הרוגים.
- 23.3.48 — מחלקה מגדוד "ברק" פוצצה את מעביר-המים שבמעקל הדרך היורדת לבקעת בית-נאטופה. במקביל לכך פוצצה יחידת-פלמ"ח את גשר ואדי-רובדיה שבכביש מגדל-מראר.
- 24.3.48 — חבלנים ערביים הרסו בלילה את גשר ואדי-שראר לחלוטין. מכונית-משא שעקפה בבוקר את הגשר ההרוס הותקפה ע"י מוזונים ערביים. שתי בנות ממשק בכת נהרגו.

קרב כבוד לרגלי הגלבוע

שבעה מאנשי המגן נפלו; אבידות כבדות לכנופיות

באותו זמן בערך הותקפו עובדי ה-
מחצבות של עין-חרוד ביריות מהר-
הגלבוע. החוצבים השיבו אש.

קבוצת עונשין של ההגנה יצאה
נגד התוקפים ובקרב שהתפתח נפל
עקיבא ברוזילי אריה האלקינד ואב-
רחם אופלטקה. כולם מבית-השיטה
דן צוייג מתל-יוסף, נחום נשט מגבע
חיים לבן מכפר-יחזקאל וירובעל לוי
מעין-חרוד.

שבעה מאנשי ההגנה נפלו ביום ו'-
לרגלי הגלבוע לאחר קרב ממושך עם
כנופיה ערבית. לכנופיה נגרמו אבי-
דות חבדות.

הקרב החל למעשה עוד ביום ה-
שישי בבוקר, בשעה שפוצץ גשר ב-
קילומטר החמישי בדרך עפולה — בית
שאן. קבוצת פועלים יהודים ממחלקת
העבודות הצבוריות בעפולה יצאה ל-
מקום ותיקנה את הנזק תוך שעות.

המחלקה שיצאה לקרב

מקום הלחימה

גלעד זיכרון לזכרם

נלעד לשכטה בנים מיישובי הטמק
שנפלו בקרב במורדות הנלכוע

הגלעד ניצב על פסגת גבעת יהונתן,
בשיפולים הצפון-מערביים של הגלבע.
הגלעד עשוי מאבני גיר, ועליו לוח שיש
ובו חקוק: "הצבי ישראל על כמותיך חלל",
שמותיהם של הנופלים ושמות יישוביהם.
מתחת לרשימת השמות כתוב עוד: "שנפלו
על הגלבע במלחמת השחרור ביום ח' אדר
כ' תש"ח".

הפסל משה ציפר הוא שעיצב את
האנדרטה, והלוט הוסר ביום העצמאות
תשי"א (1951).

הצבי ישראל
על בפתך חלל
אל קונד אדנה
אופלטקה אברהם

ברדלי עקיבא

לבית הרובע

לזבין חנוך

נחמדי נחמדי

צביה דן

שנפלו על הגלבע

בפלחם השחור

ביום ד אדר ב תש"ח

קמתי בשש. עבדתי בקצה הפרדס. ניקיתי את זמורות
החזירים, ורקתים מעבר לגדר. עשיתי במשחלה את הסצירה.
לא מיהרתי בעבודה. אבל עבדתי עבודה לשמה. צפצפתי ושרתי
בקול הבס שלי. משטתי את חולצתי כי היה לי חם. ובשובי עשיתי
מקלחת. לא רציתי להתעמק במאמרים בעתה. והלכתי להחליף ספר.
במשך שעותיים גמרתי שלוש רבועי הספר. שמו — עמק עשרת
התמרים. רומן מחיי היהודים לפני חורבן בית שני. טיפוס עברי
חפשי. חייו מלאים יופי, שקט ויושר. אוהב עמו, ארצו, אלהיו וחופו
שתו בעיקר. אמיץ לב. בז למחות הספר ענין אותי הייתי בולע
אותו עד גמירה, אלמלא נזכרתי בשיתות האנשים מסביב לשולחן.
שלא מענינות אותי כל עיקר. ואי אפשר לא להשתתף בהן. ובמקום
לשבת. ולעשות את עצמי מקשיב ומתענין. במקום זה אקרא
בספר — — —

האדון סינמא ורעייתו קראו אותי אל השולחן לשותות תה עם
מיני תרגימה. טוב שזה לא נמשך הרבה. ואחרי שגמרתי לשתות
ישבתי קצת מתוך נימוס. קמתי והסתובבתי ככה. ושבתי אל הספר.
הבדידות לא מעיקה עלי הרבה. התרגלתי לזה. מצב רוחי כלל לא
מדוכא כמו שהיה בפעמים הראשונות.

באיזה מתיקות אני נזכר בראש השנה שעברה. ברגע זה
בדיוק ישבתי בבית הכנסת. באה ינטה והודיעה שהתקבלה הריוה
היה ערב. שקיעת החמה. עגלות האיכרים חזרו ברעש לכפריהם. לכל
אורך הרחוב ממהרים בעלי התנויות לסאטא את חלק הרחוב שלהם.
האבק מתרומם ומאדים נגד השמש השוקעת. חריקות צירים ודלתות.
תנויות נסגרות. בזמן זה הייתי מנהץ את נעלי בפוזיות. לובש את
כובעי החדש שזה קניתי. רחוק, ובבגדים נקיים עומד את הבית. שהיה
מבריק הסנה בהרבה מאתמול.

א. מסן יום טוב — א גוסן יאר. לבית הכנסת אני צועד לא
לשם תפילה. כבר לא האמנתי כבשנה העברה. במשך רחש ויום
הנשורים לא התפללתי אף מלה. אבל ברגע זה לא הייתי בחדר בשום
תיאטרון וראינוע. רק לבית הכנסת. אהבתי אותו אז. ונקשרתי אליו.
אל חברי שם. שהיו טובים רק בכתלי בית הכנסת. יחד אתם הייתי
מקבל גערה מפי יחדי בעד שירתנו בקול ובעליזות. יחד אתם הייתי
נורק מבית הכנסת ציי הבבאי. יחד אתם הייתי מקבל קללות מהקצב
הזקן הזועם שהיה רחף אחרינו מסביב לבימה עם מגבת ביד. שקיבל
אותה. קודם לכן. בצורת כדור בראשו מאחד התבריה. ברגע זה
שאני כותב. הוא בודאי רוקק כהוגן עלינו.

מבית הכנסת אני הולך אל אמא לקחת גם אותה לבית
הכנסת. בפגשי אותה יחד עם הדודות. עלי לחזור לכל אתה: גוס
יום טוב. לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים! והן עונות
לי במלים רצוצות. כל אחת אחת מחברתה. בבית מחכות לי האחיות.
השולחן מוכן ואני אומר קידוש. בראש השנה העברה. בשעת האוכל.
ישבתי על יד אמא וקראתי את הויזה שקיבלנו הייתי במצב רוח
מרומם. עוד מעט ואעלה ארצה! היש מאושר כמוני בין כל חברי
ובני ביתי! שקלתי אמנם ברגע ההוא כי זו הפעם והאחרונה שאני
מסב בחדר עם משפחתי. בשנה הבאה אתגעגע הביתה. אבל זו היתה
מחשבה יבשה. להרגיש לא יכולתי אז. ברגע אני מרגיש. כשאני
סוגר את עיני. לפני הבית המואר. אמא ושלוש אחיותי יושבות שם.
ואני אינני. וכשם שאני נזכר ברגע בביתי הן בודאי מדברות עכשיו
אודותי — — —

מתוך פנקסו של עקיבא

נפרדים מעקיבא ז"ל

בלכת עקיבא מאתנו נחיתמנו כולנו. ועבנו נחיתמו כל בנות
הזהב אשר עקיבא כה אהבנו. עבדת-הדבורה — היתה תוכן חייו
הזקמה המכודת — מפעל חייו.

הוא חי את הדבורה בכל ימותיו. התיחד איתה עם חייה.
צרכיה. בכל גילוייה. אהבתו אל היצור הזעיר. הצדיק. המופלא.
הדריכה את מחשבתו. את רגשותיו. את כולו. הך אהבתו אותה
חיפש דרכים להבינה. לגלות תעלומות חייה. וגם להפיק מפנה את
מיטב היכול. וזו נענתה לו ביד נדיבה...

דרך ארוכה עברה המכודת. היא דרכו של עקיבא. ואין
להפריד ביניהם. קו אחד נמשך מן הימים. שנראים ביום טאגדה.
בהם עבר בין כפרי הגלבוע (הגלבוע!) בחפשו אחרי משפחות
דבורים ליסוד המכודת. בהם טיפס בין נקיקי סלעי החר שבו מצא
את יופי האחרון. בתורו אחרי נחילים מדורי דורות. ובלבו מתגנן
הסיפור על יהונתן הטובל את מקלו ביערות הדבש. וראו עיניו...

מן הימים הרחוקים ההם חיה המכודת את חייה. ושלב אחד
שלב עלתה. מהדבורה הפראית. הארצי-סראלית. טופחו הך הסר
תכלות מתמדת ובוחנת. הטובות שבמשפחות. בהמשך הימים הזכנס
דבש ובהרפתקאות שונות הושג גושרייה מהמשובחים שבארץ.
באהבה אין קץ טיפל עקיבא בבנות הגזע היקר והחדש הזה. השפן
במרוצת-הימים לאמחזת למשפחות רבות. לשיא הגיע עקיבא בתקופה
האחרונה. עם הזמינו וקבלו מלכות גזעיות מאמריקה. משפחות אלה
צריכות לשמש בסיס לענף חדש במכודת.

ועקיבא על הסף...

חלק גדול של הכוורת הכיר. אישית. ידע את. היחס
שלהן. את תכונותיהן. ידע אותן כיצורים חיים. כמעט אינדיבידואליים.
היתה זאת. תורה שבעל פה. שאינה רשומה בשום ספר ובשום
כרטיסיה ואינה נכללת בשום מספר וצירוף מספרים. ידיעה זו אינה
ידיעה מקצועית או שכלית גרידא. היא נרכשה על ידי הסתכלות
מתמידה ומעמיקה. תוך הצצה אל ההליכי-החיים העמוקים ביותר.
תוך בחינת השפעת-הגומלין של גורמי-טבע רבים. גלויים וסמויים

מן העין. עקיבא ביקש לגלות את הכוחות הסתומים הפועלים על חי
המכודת. לדעתם — ולנצלם לטובת הדבורים.

וכך הגיע אל צמחיה הדבש. שפע פריחה — תנאי הוא
לבריאות המכודת. לשלמותה ולהגובתה. לכן הקדים עקיבא לגדור.
נרמה כי מעטים הם האזורים ברחבי הארץ. צמונה ליהודה. בהם לא
עשו דבורינו ביום מן הימים ביהודה ובשרון. מחיפה ועד סידת-צבי.
ממצובה שבגליל העליון ועד עמק הירדן — בכל אלה היה עקיבא
עם צבא-הגבול...

ואף אל מעבר הגבולות נשא את נפשו... כבר נשא ונתן על
נדידה לחרמון וללבנון. לעבר הירדן ולקסריסין. אך כוחות איתנים
מאתנו. מנעו את הגשמה התכנית האלה. רק יחידים מאתנו ידעו
באיוזה עמל. קרשי ומלחמות. עלה בידי עקיבא לכבוש ולהחזיק בכל
אחד מהמקומות האלה. הוא התאים את עצמו ליתושים מכל המינים.
לנכבדי ערבים בגליל ולרועי-צאן. לשוטרים ערבים. ללסטים ולראשי
שוודים. הוא תיווך בין משפחות יריבות. וניצל את תאוצתיהן לבצע
ולהשתלטות עם כל אחד ידע לדבר בשפתו הוא. ונתכבד על-ידי

המשך...

כולם. ועתה, בהצר תחופי הנדירה, הקדיש תשובת-לב רבה לצמחית-
דבש מכוונת: יום גידולים דבשיים במחזור הזרעים שבנפשי השדה
ובגינת הנוי, העתיק צמחי בר דבשיים אל סביבתנו, ומתוך ראיית
הנולד עסק אף בסיפוח צמחיה, המייצרת אבקת פרחים אשר בתשרי
בוחה לדבורה אינה גוזלה מתדבש. עקיבא היה הראשון אשר אגר
את האבקת ביצי השפע לימי הריון, בשעה זה החשוב עד למאד
בגידולי-דבורים — לא נעשה עד כה כמעט ולא כלום, הן בארץ והן
בעולם בכלל.

בכל שטחי העבודה, פעל תמיד להשבחת העבודה ושיטותיה
והמציא המצאות שונות, שנה שנה וחשיגיה, ולעולם לא הסתפק
במושג: תמיד שאף להידוש, לעליה, וכתו עמד לו להתגבר על
קשיים ומכשולים אין ספור. ועם זאת ידע להפיק — בשעות קשות
והסרות-מוצא — רוח טובה על הבריון.

בזכות תבונתו וידיעותיו בענף, נבחר עקיבא במשך חשנים
לחבר במחכירות ארגון מגדלי-הדבורים.

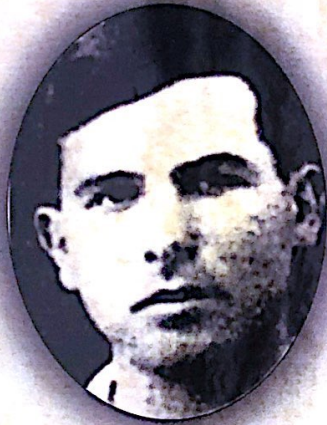
בכל הפרטים האלה אין אלא קודם חיצוניים לדמותו ואין

בכוחם לתאר את האחדות בין האיש לעבודתו, שהיתה עבודת קודש
עבורו, שבגללה הקריב הרבה מאותם הדברים אשר האדם פה אוהבם,
וגם עקיבא התגעגע אליהם, הלא הם — שקט, עבודה סדירה, טיפול
בילדים, טיפוח גינה שע"י החדר ובעל-יחיים, כי מתחת לקליפה
חיצונית, קשה לפעמים, פעם לב רגיש, חם, פבין לזולת ושופע
אהבה, אך רגש החובה הטבוע בו לא נתן לו להתמסר לדפנות
הכמוסים האלה, כי לדידו לא היתה העבודה גורם לטיפוח ולהנאה
בלבד, אלא היא היתה גשר כפול: גשר להשתרשות בקרקע ובטבע,
וגשר לבנין הקיבוץ והארץ. את ענף הדבורים שילב בתוך המשק
הגדול, ואת כל דאגותיו וצורותיו של המשק המתפתח מתוך יסורים,
חי בתוך ענפו, ובאותו היתה על העליה השקטה המתמדת על אף
הכל, על אף הכל.

ולמען אידיאה זו של בנין הקיבוץ ובנין הענף, היה לעתים
לאיש ריב ומדח, ולא חיתר בשעה שארבה סכנה לאחר משניהם,
כי גאה היה האיש, ולא השלים עם כשלון גסיגה. לעתים לא היה
קל להיות במחיצה אחת אתו, ולעתים אף קשה מאוד, כי גם בו —
כבכל אדם — דבקו חסרונות, אך הם הותכו בלהט האהבה הנחלה
לטבע, לקיבוץ ולארץ.

ובבוא האביב מדי שנה בשנה, ועמו כוחות צעירים — והשתפך
לתוך מקהלת החיים המתחדשים גם זמזומן התביב של דבורי עקיבא
בספרן לדורות הבאים על חיים יוצרים ועל מות גיבורים.

כותבים לזכרו

לתפקיד מחזן בסדרה ידיעות השמר וסוף משפחתו. — כל אלה אין בהם משום שמחה ועקבא היה ער לבנו פתוח לא היה איש פוליטיקה אבל התעניין ברעיונות כסס שהתעניין בעשיה. בשיחה עמו התברר שיש לו השקפה ועמדה לגבי בעיות ובעיות — אלא שלעיתים רחוקות היה פביע אותה, בעיקר כשנפגע בשל מעשה עוול. כליל תנה של חברת העוור והרובני, לא הוזמן גרעין ההכשרה שהיה אז במשקנו — מתוך רצון לחוג, ערב אינסיסר רק של הקבוצה והנוער. עקבא נישא אלי, נוסח מדוב ותרגשות, תפס אותי בכתפי חשיתי: או שתתקנו את המשנה האיום שעשיתם, או שאפוצן כאן מיד את כל המסיבה, עם כל הפספוסים הריקים. דבריו התחדדים הנמידו אותי בבתרבע על מודל המשנה שעשינו ולאחר שעה קלה כשתוקן המשנה וחברי הגרעין הוסיפו, נישא שוב אלי חשית את ידו התנצל, הסלח לי שהייתי חריף בדי, כעסתי נורא, כזה היה עקבא כשהתלקת. הנה קנה את עולמו לנצח בשעה שהשיגה נפשו פיסגה — כשחש להציל חבר פצוע, מדרך עיי אחרת לחמים. תקוה

מעיו ועושה

ששעשרה שנה חלפו מאז למדנו יחד, ומאז היו עיני התנועה לחברי מסק, התלמידים לעובדי אדמה, הנוצרים לאבות ששעשרה שנה חלפו, אך לבד עיני שמורה דמותו של עקבא הנער, נער יהודי צמא עינים, אשר עלה לארץ לתנן אותה ולהשתרש בה, ויעורר צחוק בנינו הגלות שעדיין לא הסתתר בהם. אך לא נקף זמן רב ועקבא וזה להצרכה כללית והי לאחד הפעילים בחוג התנועה שהוקם במקור ישראל, בדברו בחוג היו דבריו נמרצים, ובהעזה אמר את האמת גם בהיותה מרה וסוגרת לא תמיד נעמו דבריו לאחור, אך תמיד היו חדורים רצון לעמוד על האמת ולא להירתע ממנה.

זוכר אני את ארשת סניי הבוסחת בתביעו את רעוניה, או בוכתו לפעול, ארשת זאת ויתה לו, לא מפני שהיה בסח בכותו הכליטול, אלא מפני שהיה הדור הכרה שצריך להעז ולעשות, כי רק היטה הבוסחת יסלה לקנות את לב האנשים ולצרפם למעשה. ועקבא נפל — על כי העז לעשות. עובד יגאל חלעל

אחדות חיים

דמותו של עקבא באיש קיבוץ, ניצבת לפני כדמות מרשלמת וכושרת בדרך זו. מעולם לא נרתע מקשייה, ואת הכל ידע לקבל בחיוך, בתום ביוסר ובבסחוק. הקיבוץ היה בשבילו — כמו המכר וחדת — מטעל חיו, ושניהם אחוים זה בזה מבלי להפריד. אסור לנו להירתע מקשיים — כך היה אומר, חיוו בתור כוחן לא היו קלים, הקשות ארזכות עברו עליו בריחוק מן הבית ומן המשפחה, היה לן ומתגלגל בחוג, ומציא לפועל רדיות קשות כשחוקק על שפתיו.

עקבא האמין שהקיבוץ מעלה את האדם, ומסני כך רצה להרדוב את אנשיו בקיבוץ ולהעביק את שרטי בו. ואף את ילדיו — שאהבם מאוד — הסתדל לחנך ברוח זו. לשוחיון וצדק היה נלחם לעתים, ועם זאת לא עמד על קסנות, הוא עשה את שלו בשקט ונניעות. סיסמתו היתה: מעשים ולא דיבורים. עקבא ידע לשכח את שמחת יצירתו, אבל מעולם לא התפאר בה, מעצמו דרש הרבה, ולאחרים ידע גם לחנך. בחיותו בסיסור העבודה הבין את האנשים, התיחס אליהם בכבוד, ועל חולשת — לא ליגל. עקבא אהב אהבה עמוקה את הנוף, ולמענה היה מוכן לפל, ומצד שני סבל מחולשת עמנו, ומחיותנו תלויים בעמים זרים. כשתחילה הפליטה הערבית, שאלהיו אם אמריקה תעזור לנו, הוא ענה: איש לא יעזור לנו, אנו בעצמנו נעזור לעצמנו, ובו ביום שנוצג — הסתלקה אמריקה מתכנית המדינה העברית. מרים

המשך..

קדים לדמותי

חסד, סמך לחיים מסורבל בתנועותיו, משוררן למשעי בתוך מעיל עב וכוכב עור מחר — כזה היה מראשו של עקיבא הנער המקאני, בן סניף לקבוצה הנמלה' מתנועת העולים הירושלמיים. כזה ראינוהו לראשונה, בשבת נותרת אחת, ביתם ארץ צהלה, בפגישה ראשונה של הנמלה' המאוחדת, בצל האוקליפטוסים האדירים במקוה ישראל.

ניכר היה בו שהפגישה קשתה עליו, הפגישה עם הנערות העלתה סומק צה עוד יותר בלחייו, וכאילו סרבלה עוד יותר את תנועותיו הכבולות בשל סבירנעורים.

המעיס עד מאוד בדברים, אך משאמר משהו היה רעיונו עצמאי בתחלתו, ישר ואמיתי, ללא צל של עקמומיות, אם כי העלה אותו אגב כל זהות לבסיוות שקדכו לביסולו.

כבר אז, היה איש עבודה, אהב את העבודה וידע אותה במיוחד אהב בעלי חיים כשליטני סוס היה הלו מסמלה לקראתו ומקרטע תחתיו, ועיקר העיקרים, כבר אז, הכוונות השוקקות דבורים עזני נוכח בברוך כיצד הוכל אותנו לבין דודי הכוונות החבולות היה פולט מדי פעם משפט על גדל חשיבותו של ענף זה — כולו מבריק מרוב נחת ואלו אגתו — עורנו סוסר מחשש העקיצות העתידיות.

אז אמר: איש פתוח, אז עצבני, לא יוכל בטום אופן להיות כוורן, מופרכים לרכש אדישנה כלפי העקיצות ולא להשגיח בהן, אז מתחסנים כלפיהן גם במך, אכן, לא ידע עקיבא מהו פחד, הירבה לפקפק ולשקול בטרם יצד צעד — אבל משצעד — היה גמרן ואמין וראה לפניו את המטרה בלבד.

בהכשרה

כאן היה הנער לעלם בתחילת השנה עדיין היו תנועותיו מסורבלות, דבריו מובעים אגב מקפוקים ותחתיה, אבל צד מזהה רכש לו בפלוגה (קיבוץ שפיים כיום) עמדה נכבדה למאד, חברי הפלוגה העריכו מאוד, פועלים טובים' ועקיבא היה "עגלון' טוב, רפתר'.

טוב, מעל פרדס טוב — ובסוף השנה הקים את המכורה של הפלוגה (ונראה לי שזו תופעה יחידה-במינה עד היום הזה: נער בהכשרה בניה יסוד לענף). עקיבא התגלה ככוח יחם, מארגן — תגביר את בסתונו העצמי, השיל פעליו את כבלי סערת'נעורים ו—היה לאיש, בהכשרה היה ידיר גאמן ומסור לחבריו, לא פעם תופתענו למלה או מעשה עדינים ביותר שהיו נדמים כמותרים לגבי דמותו החיצונית שהייתה עדיין "דובית' בימים ההם. עקיבא הצריך כאד את התברות בחיי הקבוצה וגמה בלבו לחיי קבוצה קטנה אלא שלא נשבע ללבו — והלך עלישי הכרתה, כפי שעשינו כולנו, כשהצטרפנו לקיבוץ המאוחד, בחליכתנו לקבוצת החוגים העלידי המעין.

עלידי המעין

כאן שררה הרומנטיקה בכל, הגוף — נוף חלומות קסום, התברה — אנשים רכים שלא נמדו הבטלתם ועומדים כבר תוך תוכה של מלאכת יצירת חברה והוורחיים. כולנו דבקנו בגוף לאהבו, עקיבא הירבה לסוסט בחורשות, לעלות בגלבונו, כפי שעשינו זאת כולנו, גם כאן עסק בטיפול וכעבודה עלידי בצלירחי: ברפת, באורחה — ועד מזהה ניגשו, גם כאן, להקמת המכורה, זה היה ענף מתאים מאין במהו להנאינו אז: הסרון בשכחי אדמה ומים — וצורך דחוף מאד במקורות הכנסה נוספים.

כבית'השפה

מכאן ואילך כל שנות חייו של עקיבא, דרך אחת, דרך עולה, להקמתו של הענף והיסוגו, כמה נוצצו עיניו וכמה רחב שחוקו לאחר רדיה מצלחת, כמה היה עוטה סוד — בשעת הרדיה — לגבי כמות הדבש המסופעת לכוורת, רק לידיד טוב שבסובים היה מבלה זאת — מעין פתן משורה.

הנה עקיבא אבא בעל המצאות מופלאות בייצור צעצועים למיניהם, עקיבא מספל בכלב, הנה הוא עולץ, צוחק, אבל בכל זאת הוא בעצם, עצוב כי עצובות היו שנותיו: מארעות, מלחמת הקיום של הקבוצה שהייתה לצתים מרה ביותר, הפלחמה היציאה

אודות חייו

עקיבא - בן למשפחה תורנית משכילה ומשוררת במסורת אבות. אביו איש גבה קומה, רחב כתפיים, מדעק בגופו וברוחו ובעל אופי חזק. בתכונות נפשו מיזג את המסורתיות של אנשי התורה מהדור הישן עם רוח ההשכלה, הקידמה והלאומיות הצרופה ישר-דרך היה, אהב את האמת ונכון לעזור לזולת עד כדי הקרבה. תכונות אלה ירש עקיבא מאביו.

מאב חייו את בני המשפחה רבת-הבנים ברוח המסורת וההשכלה והחדיר בה הכרה לאומית כנה השאונה ממעיונות ראשוניים. בלי רבב וסייג של לאומיות נכונה. גם את האהבה לאדמה ולחקלאות שהיתה סביבה באב עצמו ואת השאיפה הלוהטת לעלות ארצה ולעבד את אדמתה - ירש עקיבא במישרים מאביו. אולם איתרע מזלו ואביו מת עליו בעודו ילד. רק ההשראה הרוחנית שהאציל האב על בני המשפחה הבוגרים, הגיעה אל נפש עקיבא הקטן וליוותה את דרך חייו עד התבגרו לאיש, ועד היותו לאותו עקיבא שמעטים הכירו אותו, כי זכות נפשו ואצילות רוחו לוסיס היו בצעיר הענוה והביישנות.

במהל מלחמת-העולם הראשונה נולד (ב-1914), ותקופה סוערת רבת תמודות גורליות לעמו ולעולם כולו - ליוותה את דרך חייו והטביעה את חותמה על נפשו ורוחו.

בן זקונים היה עקיבא להוריו, ותוך חרדת ציפיה וכיסופים נולד. ב-1919 מת האב, קרבן שלחי המלחמה. בהשאירו בתוהו ובוהו של מפולת חמרתית וכלכלית משפחה בת 8 ילדים. הדאגה לקיום המשפחה ולחינוכה, נפלה על האם האלמנה והבן הבכור בן ה-18. היתר - היה למסכה מגיל הבגרות. אבל מסורת האב הדגול לא פסקה. רוחו רחפה על הבית, ועל אף הקשיים והסבל נמשכה מסכת החיים בתוכה ובצורתה כבימי האב. ברגעים הסרגיים של מות האב, כשהמשפחה המיוחמת, במעמד קרוביה, עמדה סביב גופת אביה היקר, נשבע הבן הבכור לעמוד לאם ולעשות לחינוך הבנות, ובעיקר לחינוך הקטן, היחוס עקיבא, שהאב אהב אהבת נפש, וקיווה לגדלו ולחנכו ברוחו. במגמה זו הוכנס עקיבא לבית-הספר העברי "תרבות", בעיר ניסבז', וכאן כמו בבית, ספג משחר ילדותו את אורית ארץ-ישראל וצלצול השפה העברית. מציאות זאת השפיעה קמעה קמעה על השקפת עולמו וקבעה את הכרתו ודרכו בחיים לעתיד. כבר בשנות חינוכו הראשונות שאף לעלות ארצה. העליה לארץ היתה בלתי נפרדת מחיי עבודה וחקלאות; והללו קשורים ובלתי נפרדים מחיי שיתוף קבוצי.

בשנת ה-14 לחייו גמר את בית-הספר בהצטיינות. מחונן מסבכו ביצר הדעת, בחקרנות ובחוש מעשי - ידע למצות מלימודיו את הניתן להרחבת אופק ידיעותיו על הסובב אותו. בן 12 נכנס לקן "השומר הצעיר" ונעשה פעיל בחוגי הנוער. בתקופה זאת התכתב עם אחיו, שהיה כבר בארץ-ישראל, והושפע מהקשר החי עם הארץ. שמה בצמא את התיאורים על חיי הקבוצה, האדמה והחקלאות.

לשדה נמשך עקיבא עוד משחר ילדותו, וערב עלותו ארצה היה נתון ביחוד למחשבה על חיי כפר ושדה.

ב-1928 מילא האב את הבטחתו והעלה את עקיבא ארצה. על אף הפרידה הקשה מאמו ומאחיותיו, התנחל במהרה, במצאו תמורה באוירה משפחתית וחמיתית. במחיצת אחיו ומשפחת קרול הידועה בפותח-תקוה. בית זה השפיע השפעה עצומה על עקיבא. כאן הכיר לדעת את השלבים הראשוניים בדרכי ההגשמה הציונית, הלכה למעשה, את המתואר בספרות ההסברה היפה, בלבוש מציאותי נאצל. בהשפעת גורמים אלה התבררה דרכו של עקיבא בהחלט, ללא לבטים וספקות.

תוך זמן קצר נכנס ל"מקוה-ישראל", ומכאן התחילה תקופה חדשה בחייו. כאן נעצבה דמותו כפי שהכירה בשנות בגרותו: ברסס ציין עקיבא את המאורע הגורלי הזה בחייו: "שום קושי לא יעכב אותי להתקדם", ואמנם, למרות הקשיים מצא את עולמו והתקדם, והגיע לידי שלמות בין המסרה וההגשמה. אפיו המוצק, העקשני, וסבלנותו עמדו לו, ובעת משבר לא נכשל ולא נסה מן הדרך שהיתנה לפניו.

מקוה-ישראל בשנים ההן לא התאימה כלל לרוח תנועת העבודה והקיבוץ. עדיין שרר בה המסורת של "פיק"א והישוב הישן. לא בעין טובה הביטו המחנכים על נטיות ומגמות "שמאליות" ורעיון הקבוצה היה פגול לדובם. מהרגע הראשון ב"מקוה" נקשר עקיבא לחוג מצומצם של חברים קרובים בשאיפות ובמחשבה, והיה הרוח החיה ביניהם. בהיותו תקיף בדעתו ולא פשרני היפנה אליו את רוגזם של המחנכים "חרדי המשמעת". גם תלמידים מה"צבריים" הציקו לו ל"ידוק". אבל היתה זאת תקופת התאקלמות והתגבר עליה במהרה. בשנה זו התמסר ללימודים מקצועיים, ומוריו הכירו בכשרונותיו ורצינותו. בבקשו את אחיו שטיפל במכוורת, מצא ענין בענף הזה ואם כי ב"מקוה-ישראל" עבד ברפת והצטיין בה, משכה הכוורות את לבו יותר. באמצעות האחר ומר פיאס, שהיה אז מורה ב"מקוה", וכיום מנהל בית-ספר ונעשה לאחד מסובי הכוורות, ופעילותו המקצועית התפשטה גם מחוץ לגבולות משק בית-השטה.

בטייחו את בית-הספר החקלאי, הלך כבר בצעדים בטוחים לקראת עתידו בחיים. היה ברור לו שימשיך בחקלאות, ובחיי שיתוף קיבוציים. כרוב הצעירים בימים ההם היה מוסרד בחיפוש הדרך והמסגרת. אבל ההחלטיות ויציבות האופי הוציאוהו במהרה מהמבוך. ועם חבריו בוגרי המחזור, שהיו חוג ב"מחנות-העולים" יצא עקיבא בשנת 1932 להכשרה לקיבוץ הרצליה (שפיים), וגורל עתידו נקבע.

בקיבוץ הרצליה הבלים עקיבא לראשונה את סגולותיו בשטח המקצועי-משקי. אהבת-החקלאות והנטייה לחקדנות השתלבו אצלו עם עיקביות, סבלנות וכוח רצון ויצר את הסיפוס המושלם של איש מקצוע. היה בו בטחון עצמי. ידע למצות את החשוב שבמקצועו. בענף הרפת הצטיין בגישה סבעית קלה וקולעת. הוא אהב את הפורה, והיא סימלה לו את הקשר הער והחי עם ריח השדה הירוק ועם המרחב. אבל במיוחד התמסר בכל להס מזגו ומרצו לגידול הדבורים, פה מצא כר פעולה נרחב לחקרן שבו, הוא ראה בדבורה הרבה מהמסתורין שבסבע. הענף היה אז עדיין בראשית התפתחותו בארץ, ללא ספרות מקצועית ובהעדר נטיין מעשי, אולם דווקא דבר זה גירה ומשך את לבו. לקיבוץ הרצליה בא להכשרה, על מעת ללמוד, אבל תיכף הפך ליחוס: הקים מכוורת קטנה במקום, התמסר לפיתוח, וכחובן הצליח. בעבור לבית-השטה פיתח בהדגה מכוורת גדולה, שהגיעה לשיא, בכמות ואיכות (450 כוורות). במרוצת השנים מוצאים אנו את עקיבא בין העומדים בראש גידול הדבורים בארץ; השתתף בפעילות במכירות הארגון הארצי של מגדלי הדבורים, וערך ביקור-הדרכה במכוורות המשקים. מורו ומחנכו, מר פיאס, מנהל בית-ספר כדורי, שבהדמניות שונות התפאר בו, והצביע בגאווה על תלמידו המחונן, חזמינו לא פעם להתייעצויות ולהחלפת דברים בחידושי המקצוע.

בצאתו את הקבוצה לזמן קצר, על מנת לעזור למשפחתו לעלות ארצה, התברר מה עו הקשר שלו לחיים הקולקטיביים, וחי הקיבוץ נעשו חלק בלתי נפרד מנפשו.

סיום אודות חייו

בשנת 1933 מצא עקיבא את מקומו הקבוע בקבוצת החוגים. כאן בנה את ביתו והיתווה את מסכת

חייו.

על פרשת חייו היוצרים בבית-השטה - לא לי לספר. זאת יודעים היטב חבריו. אתנו, בני משפחתו שמחוץ למשק, היה נפגש לעתים מזומנות והיה לנו למקור חשראה וסיפוק. פגישות אלו נחפזו תמיד למאורע משפחתי חגיגי, כי אהבת אדם, מלוות שמחה נלבבת, נפשית ועדינה, היתה נסוכה בהן. במיוחד קראישו את נועם נוכחותו בני אהיו חקטנים, כי משהו מיוחד היה בדוד עקיבא - נמסכה בו מורח חפסוראורכליות הקדומה. אבהות שופעת, טוב לב, אורך-רוח ועליצות נפש, משכו אליו את חקטנים ואף הוא נמשך אליהם. כך היה גם במסגרת חייו המשפחתית: בעל נאמן לחברתו בחיים ואג מסור לילדיו. כחום ובמסירות סימל בהם וחרד היה לחינוכם. מיצר היה על תעדרו תכופות מביתו, ותמיד עינה אותו חספס על שאיננו יוצא ידי החינוך והטיפול הראוי בבניו. בצדקם אל בני משפחתו ילדה אחת מפליטי חרב הנאצים, ידע לחלק את שפע אהבת-האב שלו בינה ובין ילדיו.

אבל עקיבא איש המשפחה, ידע לשים מעצור לרגשותיו, ברסנו ובהציבו גבול למאוויו האינטימיים והעדינים ביותר בעת מילוי תפקידו. בבלותו בנעימים בחוג המשפחה, לא עבר על זמנו הקצוב, וכשצו המצפון אילצו לצאת לדוד, תדיר את עצמו מכל הנאה. דעתו דחקה תמיד, ושם הפצרות לא הועילו לעכבו. איש חבטתון היה, אמיץ ברוחו ופחד לא ידע. כאיש צבא, חש את דרכי החזירות. חבטתון העצמי הדרך אותו בשקט נפשי בשבילי הסכנה. בתכונות אלה הכירו חבריו לנשק, ואלה שאמדו בפיקודו היו קשורים אליו, ובטחו בו. בדם רגשותיו האנושיים האפילו ברגע הסרגי של המערכה בה נפל, על הגורם הצבאי של הכרה הנסיגה, ואת עוד רוחו היפנה להצלת חבריו הפצוע.

ושילם בחייו.

דף חייו יופקד בין הגיבורים שנפלו במערכה במלחמת העם על עצמאותו ותחייתו המדינית.

שמואל איזנשטדט

גבעת-חן 3.4.1948

ברזילי עקיבא

1914-1948